

Uredništvo in tiskarna
prosveta
2807 E. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2807 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 6904.

Norris želi izslediti veliki korupcijski sklad

V ta namen je predložil resolucijo po Novem letu. — Dodač je bila izplačana in tega skida le je majhna vsota, kot je pokazal oltaj škandal.

Washington, D. C. — Senator Norris, vodja republikanskih upornikov v senatu, je dne 4. januarja predložil senatu resolucijo, ki določa, da senatni odtok za javna zemljišča preide, kam je šlo \$7.770.000, ki so ostali kot premoženje kanadske korporacije, ki je bila organizirana, da se prikrije sklad v korupcijske namene.

Norris pravi, da se je pri obravnavi proti Sinclairju in Dohenyju izvedelo, da je Continental Trading kompanija imela več kot osam milijonov dolarjev dobička. Sledilo se je pa le \$230.000 do Falla. Odtoku za javna zemljišča se zaradi tega daje direktiva s to resolucijo, da dožene, kam je šel drugi denar, ki je ostal v blagajni.

Znano je, da je bil ves denar naložen v zadolžniških svobode, zato ne bo težko izslediti, kam je šel denar, meni senator Norris. Z obveznicami je imela posla neka kanadska banka, ki je uravnavala svoje ameriške posle skozi podružno banko v New Yorku. Ta banka ima zapisnik o vseh zadolžnicah, kakor ga je imela o onih, ki so bili izplačani, da so bili izročeni Fallu. Odtok lahko dožene vsako obveznico in štivilo obveznic pri tej transakciji. Skozi zakladniški departament lahko odtok dožene, koma so bili izročeni kuponi za izplačilo.

Ves ta denar je bil ravnatoko eleparati in zaznamovani, kot oni, ki ga je prejel Fall, je naglašal Norris. Za to je treba, da ljudstvo te dežele izve, kdo je prejel denar.

Družinski oče našel počitek v grobu

Sedem mesecev je iskalo delo. — Zaman je bil trud. — Ko je bila kupa trpljenja zvrhana, je izpil strup.

New Orleans, La. — James W. Morris, star 32 let, oženjen in oče treh otrok, se je zastrupil s karbolno kislino.

Kratka je ta vest, ki so jo prinesli tukajšnji dnevniki, a za njo se skriva delavska tragedija, ki obtožuje sedanjo krščansko sloveško družbo.

Morris je bil brez dela skozi sedem mesecev. Včas je dobil delo za par dni, mogoče tednov, a stalnega dela ni mogel dobiti. Stradal je, da so mu pokale kosti, ker krasti ni hotel. Z njim vrted je strahala tudi njegova družina. Prišel je Božič, brez dela in denarja. Njegovi otroci so bili sestradani, tako tudi njegova žena. V različnih okolnih trgovin so bila razložena vsako vrstna jedila in božična darila. V njegovem šepu pa ni bilo fičca, da bi kupil najcenejši živež, da uteši sebi in svoji družini glad. Šel je domov in prihodnji dan, ko je krščanski svet pravoval rojstvo odrešenika, je Morris izpil karbolno kislino.

Šel je prostovoljno v smrt, tajti v krščanski človeški družbi ni bilo zanj nobenega dela, da bi bilo zanj nobenega dela, da bi bilo zanj nobenega dela, da bi bilo zanj nobenega dela.

Tako padajo delavci križem dežele in prerani grob. Sami se očijo prostovoljno od človeške družbe, ki nima srca zanje. Družni pogumnejši se bojujejo za prenosno razmer v človeški družbi, da bodo ljudje res živeli človeških razmerah, ne pa v peklnskih, katerih se rešujejo nanj srčni in rahločutni ljudje samomorom.

Eksplozija ubila šest oseb.
Berlin, 6. jan. — Šest oseb je bilo ubitih v soboto v eksploziji kemičnega laboratorija, ki se je nahajal v stanovanjskem delu mesta.

Samomor.
Chicago. — Na božični večer se stanovalci v posopju na 1569 Clybourn ave. videli 56letnega Johna Dubbessa iti po stopnicah v njegovo sobo, nesoeča božični venec. Ker ga niso več videli od omenjenega večera, so v nedeljo vstopili v njegovo sobo in ga našli mrtvega. Poleg njega so našli revolver, s katerim se je ustrelil.

Drago žganje.
Seattle, Wash., 9. jan. — Suhaški agentje so našli pri C. V. Masonu tri galone žganja. Pripeljal je bil pred sodnika Chester Bachelorja, ki ga je obsojil na denarno kazen \$450, za vsak galon \$150.

Agitacija za "Prosveto".

Kanadska "križarska vojna" z Mehiko

Katoliški škof Fallon vodi ofenzivo za prelom diplomatskih stikov s Callesovo vlado.

Toronto, Ont. — Kanadski Francozi so napovedali "aveto križarsko vojno" Mehiki. Katoliške organizacije v Kanadi, ki so pretežno francoske in irske, zahtevajo, da kanadska vlada pretrga diplomatske stike s Callesovo vlado v Mehiki kot znak protesta proti "persekuciji" mehiške katoliške cerkve.

"Vojna" je izbruhnila, ko je Sir Henry Thornton, predsednik kanadske državne železnice, obiskal Mehiko na povabilo predsednika Callesa in se mudil tamkaj mesec dni proučevajoč problem reorganiziranja mehiške državne železnice.

Katoliški škof Michael Fallon v Londonu, Ontario, je takoj nato naslovil protest na premijerja Kingsa. Škof je v svojem pismu nasval Callesovo vlado "gango strupenih rufijanov in zavratnih morilcev, ki je poklajala na tisoče nedolžnih Mehičancev." Škof je tudi obtožil mehiško vlado, da je "omadeševala čast Kanade," ker je poslala Thorntona v Mehiko.

Premijer King je odgovoril škofu, da je Thornton šel v Mehiko kot privatni državljani; navedel je paralelo, da je na isti način ameriški letalec Lindbergh obiskal glavno mesto Mehike. Ali škofu to ni bilo po volji. Objavil je novo pismo na Kingsa, v katerem pravi, da katoličani v Kanadi predstavljajo 40 odstotkov prebivalstva in kot taki so "obtoženi" lastniki kanadske državne železnice," valed česar protestirajo, da bi predsednik železnice hodil na oblake h Callesu.

Zadeva se zdaj pere v časopisih, toda katoliški poslanci napovedujejo vojno v parlamentu, ki se snide v kratkem.

DVA LUNINA MRKA IN TRIJE KOMETI V TEM LETU.

Astronomi se zanimajo za te pojave.

Chicago. — Astronomi v Združenih državah se pripravljajo na znamenite astronomske dogodke, ki se pojavijo na nebu v tem letu. Po mnenju profesorja Edwin B. Fresta, direktorja Yerkesove observatorija, bo pojav dveh luninih mrkov in vrnitev treh znamenitih kometov izredne znanstvene važnosti.

Najznamenitejši bo komet Taylor, ki bo viden v avgustu. Holmejev komet, ki se bo tudi prikazal v avgustu, bo važen za astronome, ker se ga še ni nikdar znanstveno opazovalo. Odkrit je bil l. 1892. Tretji, Enckejev komet, bo viden v aprilu.

Lunin mrk, ki nastopi v noči 26.-27. nov., bo zanimiv za centralne države. Popoln mrk lune bo viden v teh državah eno uro, pričeni ob 4:39 in bo trajal do 5:40 zjutraj.

Samomor.
Chicago. — Na božični večer se stanovalci v posopju na 1569 Clybourn ave. videli 56letnega Johna Dubbessa iti po stopnicah v njegovo sobo, nesoeča božični venec. Ker ga niso več videli od omenjenega večera, so v nedeljo vstopili v njegovo sobo in ga našli mrtvega. Poleg njega so našli revolver, s katerim se je ustrelil.

Is podmornice S-4 vzeli 17 trupel.
Provincetown, Mass. — Doslej so dobili iz pogreznjene podmornice S-4 sedemnajst trupel zadušenih pomorščakov.

Poročnik John S. Bayliss, poveljnik rušilca "Paulding," ki je v koliziji pognal podmornico na dno, se bo moral zagovarjati pred mornaričnim sodiščem.

Seattle, Wash., 9. jan. — Suhaški agentje so našli pri C. V. Masonu tri galone žganja. Pripeljal je bil pred sodnika Chester Bachelorja, ki ga je obsojil na denarno kazen \$450, za vsak galon \$150.

Agitacija za "Prosveto".

SVILNI TOVARNARJI ZAČELI TRGATI MEZDE

Tovarne za avilno blago grade tudi na jugu. — Tam je delavna moč po ceal. — Ampak cene blagu ne gredo dol.

New York, N. Y. — Kdor ni slep, je že zdavnaj opazil, da so podjetniki sedanji depresiji v industriji porabili za znižanje delavske mezd in poslabšanje delavskih razmer. V tekstilni industriji so pričeli izplačevati mezd najprej onim delavcem, ki iz bombasa izdelujejo blago. Zda so na vrsti še svilni delavci. Tvrda Chesney Bros., ki ima svoja pisarna v New Yorku, svoje tovarne pa v South Manchestru, Conn., je pričela s znižanjem mezd. Zanj dela tri tisoč delavcev, mezd je pa znižala za deset odstotkov.

Tvrda je podala svojo izjavo, s katero zagovarja znižanje mezd. Ona pravi, da so svilne tovarne zdaj na jugu in da plačuje 30 odstotkov višjo mezd delavcem, kot druge tvrde v svilni industriji, od 32 do 36 odstotkov pa višje kot v bombašni industriji v severnih tekstilnih tovarnah. Kompanija ne pove, kako visoki so njeni profiti. To je pridržala zase.

Tvrda je članica Narodnega društva tovarnarjev, o katerem je znano, da so njegovi člani najbolj zagrizeni "opazaparji." Eden bratov te tvrde zadržuje otroškemu in izobraževalnemu departamentu Narodnega društva tovarnarjev, katerega naloga pa ni zaščita otrok in njih izobrazba, ampak departament si prizadeva spraviti več otrok v tovarne.

MAURER RESIGNIRAL KOT PREDSEDNIK DRŽAVNE DELAVSKE FEDERACIJE.

Ostal bo še do prihodnje konvencije. — Bil je petnajst let predsednik državne delavske federacije.

Reading, Pa. — James H. Maurer, ki je bil skozi zadnjih petnajst let predsednik Državne delavske federacije v Pennsilvaniji, je položil resignacijo. Maurer je bil izvoljen mestnim svetovlajem pri zadnjih volitvah. V svoji resignaciji pravi, da ostane na svojem mestu, dokler konvencija v mesecu maju ne izvoli novega naslednika. Maurer je star delavski borec, organiziran strokovno in politično.

Vojni spomini so ga pognali v smrt.
Chicago. — William Malouf, star 35 let in veteran svetovne vojne, ni mogel pozabiti pretresljivih dogodkov iz svetovne vojne. V vojni je dobil več poškodb in se je skrivil v zvezni bolnici v Maywoodu. V nedejo zjutraj je pa ušel iz sobe in se obesil na drevesu v bližini bolnice.

Is podmornice S-4 vzeli 17 trupel.
Provincetown, Mass. — Doslej so dobili iz pogreznjene podmornice S-4 sedemnajst trupel zadušenih pomorščakov.

Poročnik John S. Bayliss, poveljnik rušilca "Paulding," ki je v koliziji pognal podmornico na dno, se bo moral zagovarjati pred mornaričnim sodiščem.

Seattle, Wash., 9. jan. — Suhaški agentje so našli pri C. V. Masonu tri galone žganja. Pripeljal je bil pred sodnika Chester Bachelorja, ki ga je obsojil na denarno kazen \$450, za vsak galon \$150.

Agitacija za "Prosveto".

Agitacija za "Prosveto".

Avila tajni, da je fabriciral dokumente

Senatorjem je povedal, da ne ve, kdo je fabriciral pisma in telegrame.

Washington, D. C. — Miguel Avila, mehiški agent ameriškega častnikarskega magnata W. R. Hearsta, je odločno tajil, da je on fabriciral famozne "mehiške dokumente," katere je Hearst objavil mesec dni zadnje jesen. Senator Reed, ki vodi preiskavo glede teh dokumentov, je direktno vprašal Avilo, če je on spisal dokumente in ponaredil podpis mehiškega predsednika Callesa. Avila se je potil, da se je kar kahal, toda vtrajal je, da mu ni znano, kdo da je falsifikator.

Hearstov reporter J. Page se je tudi potil, ko so ga senatorji ponovno navljali, a tudi on je vtrajal, da nič ne ve, kdo bi ponaredil papirje. Page je priznal, da zdaj dvomi o avtentičnosti dokumentov. Med vpraševanjem zadnje sobote so senatorji izvlekli iz Avile važno priznanje, da je bil v zvezi s gotovimi Mehičanec v Združenih državah, ki so pri katoliških kolektalni denar in pošiljali strelivo generalu Gomezu, ki je vodil vojaško revolto proti Callesu v zadnjem oktobru in je bil poražen, ujet in ustreljen.

Senatni preiskovalni odtok bo še te dni poročal o rezultatu preiskave. Vsekakor bo poročilo velika batina za Hearsta.

Ameriški kapital v latinški Ameriki raste

Tretjina milijarde dolarjev posojil v prejšnjem letu.

Washington, D. C. — Latinske republike v Centralni in Južni Ameriki so v letu 1927 povečale svoja posojila v Združenih državah za \$336.360.900, kakor poroča trgovski departament. Argentina je na prvem mestu kot največji dolžnik ameriških bankirjev.

TUDI V AVSTRALJI NISO RAZMERE POSEBNO ROZ-NATE.

Brez dela je okoli sto tisoč oseb. — Zda je poletje v Avstraliji

Sydney, Avstralija. — Tudi v Avstraliji ni delavski položaj dovoljen. Zda je tam poletje in brezposelnih delavcev je okoli sto tisoč. Razmere so tako slabe, kakor so bile sredi zime. Apeli prihajajo na razne državne departamente za pomoč.

Izseljeniki prihajajo še vedno v velikem številu v Avstralijo. Tudi v Avstraliji je še veliko neobdelane zemlje, kamor bi se ti izseljeniki naselili. Ravnotako ni izvršeno vse potrebno delo. Tam manjka še železnice in ne samo cest. Ampak v Avstraliji je uveden kapitalistični gospodarski sistem. Kapitalisti pa ne vabijo izseljenikov v Avstralijo, da jim bodo dali delo, ampak za to, da je vedno velika brezposelnostna delavska armada v rezervi.

Talovi krađejo platino na cerkvenih zvonikih.

Paris, 9. jan. — Akrobatični talovi plezajo na zvonike francoskih cerkva in krađejo platino, a katero so obdani strelovodi na zvonikih. Tatvina preseza več tisoč frankov.

Ameriška komercialna cerkev.
New York. — Kongregacijska občina v Manhattanu je sklenila postaviti "stanovanjsko cerkev," ki bo prva te vrste v Ameriki. Poslopje bo imelo 23 nadstropij; spodaj bo cerkev, zgoraj pa stanovanja. Stavba je preračunana na \$2.840.000.

Agitacija za "Prosveto".

NEWYORŠKI GOVERNER RAZUME POLITIČNO IGRO

V svojo poslanico je sprejel skoraj ves program Newyorške državne delavske federacije.

New York, N. Y. — Newyorški guverner Alfred E. Smith razume politično igro, kot se apodobi za pravega profesionalnega političarja. V svoji poslanici je vključil tudi odbor za določanje minimalne mezd. V svojo poslanico je sprejel skoraj ves program Newyorške državne delavske federacije.

Zakaj bi tega ne storil? Skoraj od vseh strani se alil, da bo Smith predsedniški kandidat demokratske stranke. In kadar se profesionalni političar pogarja za tak urad, zakaj bi ne storil prijaznega obraza napram delavcem? Delavci so volilci in silno zadovoljni! Saj tako dokazuje preteklost! Ako jim pravi političar napravi vjuden obraz in vrh tega jim obljubi še nekaj drobčin, tedaj ga akoraj zanesljivo izvolijo.

Socialistična stranka se ne da zavestiti prijaznimi obrzi in tudi z obljubami. Za to ga ta stranka tudi ostro kritizira. Al Smith je še toliko časa guverner države New York, da bi bil lahko že zdavnaj dokazal, da je na strani delavstva in zaščitnik delavskih pravic.

Zda je za liberalno revizijo zakona za osemurno delo za delavce in za en dan počitka v tednu. Al Smith je imel velike tudi pred štirimi in še več leti, da bi dejansko dokazal, da so mu take reforme res pri srcu. Zda se ogreva tudi za postavbe, ki napovedujejo izdajanje začasnih sodnijskih prepovedi ob času sporov v industriji, za reforme odškodninskega zakona in še druge reforme v prid delavstva. Za vse to je imel Al Smith časa leta in leta, da bi se za te reforme tako resno zavezal, da bi bile že zdavnaj sprejete in vzakone, ako bi bila to njegova volja.

Ali so Smitha šele izgledi na predsedniško kandidaturu spomnili, da mora delavcem obljubiti nekaj kot guverner, ako bo predsedniški kandidat demokratske stranke?

Guverner Smith kot prvi političar dobro razume, da ne postoji prav nobena nevarnost, da njegov guvernerski program postane postava v državi New York. Večino v newyorški državni legislaturi imajo republikanci. Za to pa lahko guverner obljubi kar hoče, položaj je tak, da njegove obljube ostanejo le obljube.

Ta položaj pa obenem dokazuje, da zna velika denarna moč njeja mojstrsko mešati politiko v državi New York. Po njeni volji je bil izvoljen demokrat guvernerjem, večina v državni legislaturi je pa ostala republikanska.

Svedska za sterilizacijo stabiljev.
Stockholm, 9. jan. — Švedska vlada je imenovala odbor treh znanstvenikov pod predsedstvom jurista za izdelanje zakona, na temelju katerega bodo vsi idioti in epileptiki sterilizirani, da ne bodo mogli zaplojati otrok.

Tri nove smrtne obsodbe v Rusiji.
Leningrad, 9. jan. — Petnajst oseb, obtoženih vohunstva v prid Finski, je včeraj stalo pred sovjetskimi sodiščem v Leningradu. Tri osebe so bile obsojene na smrt, ostale pa v zapor.

Socialistični voditelj v Argentini umrl.
Buenos Aires, 9. jan. — Senator Juan B. Justo, dolgoletni vodja socialistične stranke v Argentini, je včeraj umrl.

Na Španskem uvedena prava diktatura

Camikar vršen v ječo brez obravnave in obtožbe. — Parlament aluzi se za prikrivanje diktature.

Madrid, Španija. — V Španiji vlada prava diktatura. To nam pove dejstvo, da so vrgli v ječo Antonio de Lazana, glavnega urednika opozicijskega lista "La Libertad." Aretirali so ga že pred enim mesecem in v zaporu se nahaja še zdaj. Povsadi li mu niso, zakaj je bil aretiran, pa tudi obtožnice mu niso izročili. Vsaak pa lahko ugane, zakaj je urednik zaprt. Tiskal je nekaj, kar diktatorju Primo de Riveri ni bilo všeč.

Spomniti se je treba, da je Primo de Rivera dne 5. oktobra odprl parlament s velikim pompom. Ampak ta otvoritev je bila prevara. Diktator je hotel svet znanj Španije preslepiti, da je diktatura na Španskem odpravljena. Pri kratkovidnih ljudeh je diktator dosegel svoj namen. Razumnih ljudi pa ni mogel prevarriti.

Na Španskem uvedena prava diktatura

Camikar vršen v ječo brez obravnave in obtožbe. — Parlament aluzi se za prikrivanje diktature.

Madrid, Španija. — V Španiji vlada prava diktatura. To nam pove dejstvo, da so vrgli v ječo Antonio de Lazana, glavnega urednika opozicijskega lista "La Libertad." Aretirali so ga že pred enim mesecem in v zaporu se nahaja še zdaj. Povsadi li mu niso, zakaj je bil aretiran, pa tudi obtožnice mu niso izročili. Vsaak pa lahko ugane, zakaj je urednik zaprt. Tiskal je nekaj, kar diktatorju Primo de Riveri ni bilo všeč.

Spomniti se je treba, da je Primo de Rivera dne 5. oktobra odprl parlament s velikim pompom. Ampak ta otvoritev je bila prevara. Diktator je hotel svet znanj Španije preslepiti, da je diktatura na Španskem odpravljena. Pri kratkovidnih ljudeh je diktator dosegel svoj namen. Razumnih ljudi pa ni mogel prevarriti.

Ta parlament ima pravico le to povedati, o čemur so se preje dogovorili z diktatorjem, da sme povedati. M. Palacio Valdes, predsednik Društva častnikarjev v Madridu, se je predrazil interpellirati vlado, zakaj je Lazana zaprt. Ob tej priliki je rekel, da se mora Lazana obtožiti ali pa izpustiti iz zapore. Odgovorjal mu je justični minister. Izrekel je svoje zaščudenje in čel Valdeza, zakaj je tako vprašanje sestavil javno. On bi moral priti k njemu v pisarno in mu stvar razložiti privatno!

Feng tudi grozi z okupacijami

"Kristjaniki!" general napoveduje teror za komuniste v severnem Kitaju.

Nanking, 9. jan. — "Kristjaniki" general Feng Juhsiang, ki je bil avočasno v Moskvi in nekaj časa nastopal kot prijatelj kitajskih komunistov, je včeraj rasposlal brzojavno okrožnico, v kateri napoveduje, da "istrebi komunistično propagando a ko-reinami vrod v severni Kitajski. Kakor hitro pridejo severne province v kontrolo njegovih čet."

Čiang Kajšekova vlada v Nankingu je te dni v procesu reorganiziranja. T. V. Sung, ki je bil izkolan v Ameriki, je dobil portfelj finančnega ministratva.

SENATOR HEFLIN ZAHTEVA ODPOKLIC NIKARAGVIŠKE EKSPEDICIJE.

V ta namen je predložil resolucijo senatni zbornici.

Washington, D. C. — Senator Heflin, demokrat iz Alabame, je predložil resolucijo, ki določa, da se pomorščaki takoj odpokličejo iz Nikaragve. Resolucija pravi, da je okupacija Nikaragve kršenje nikaragviške ustave in pravice nikaragviškega ljudstva. Takojšnje vpoštevanje resolucije je prepričel senator Moses, taktičar stare garde republikanske stranke.

Ogrska strojnična afera gre pred Ligo narodov.

Beograd, 9. jan. — Mala ententa je poslala Ligo narodov noto, zahtevajoč, da Liga preide afera italijanskih strojnici, ki so bile uhitopajljene čez Avstrijo in zaplenjene na Ogrskem. Ogrska vlada je sprva poročala, da so strojnice namenjene za Poljsko, toda Poljska tajni. Mala ententa smatra, da je Ogrska naročila strojnice v Italiji in s tem prelomila mirovno pogodbo z avstrijskimi.

Tri nove smrtne obsodbe v Rusiji.
Leningrad, 9. jan. — Petnajst oseb, obtoženih vohunstva v prid Finski, je včeraj stalo pred sovjetskimi sodiščem v Leningradu. Tri osebe so bile obsojene na smrt, ostale pa v zapor.

Socialistični voditelj v Argentini umrl.
Buenos Aires, 9. jan. — Senator Juan B. Justo, dolgoletni vodja socialistične stranke v Argentini, je včeraj umrl.

Na Španskem uvedena prava diktatura

Camikar vršen v ječo brez obravnave in obtožbe. — Parlament aluzi se za prikrivanje diktature.

Madrid, Španija. — V Španiji vlada prava diktatura. To nam pove dejstvo, da so vrgli v ječo Antonio de Lazana, glavnega urednika opozicijskega lista "La Libertad." Aretirali so ga že pred enim mesecem in v zaporu se nahaja še zdaj. Povsadi li mu niso, zakaj je bil aretiran, pa tudi obtožnice mu niso izročili. Vsaak pa lahko ugane, zakaj je urednik zaprt. Tiskal je nekaj, kar diktatorju Primo de Riveri ni bilo všeč.

PROSVETA

GLASLO SLOVENSKE NARODNE PROMISLENJE
GLASLO SLOVENSKE NARODNE PROMISLENJE

Cena oglaševanja po dogovoru. Redni št. 1000.

Narodna: Zgodovinska družba (New York) \$2.00 na leto, \$2.00 na pol leta; Chicago in Cleveland \$1.50 na leto, \$1.75 na pol leta, in se imenuje \$1.50.

Redni št. 1000, kar ima slika v letniku
"PROSVETA"
225-230 So. LaSalle Avenue, Chicago, Ill.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on application.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$1.50 per year; Chicago \$1.75, and foreign countries \$2.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Dotisk v obliki št. 1. pr. (Dec. 21-1907) poleg veljavnega imena na zadnjem strani, da vam je s tem darovan potrdilo naročila. Poročila se posreduje, če se vam ne odzove list.

BLODNJE IN RESNICA.

"Boljše se je rešiti ene blodnje, ko najti eno resnico." To pomeni, da pot do resnice vodi prek odstranitve blodnj v človeških mozdanih. Najprej morajo iz človeških mozdanih blodnje in predsodki, preden so človeški mozdani zreli za sprejem resnice. Za to mora vsak človek najprej izreči iz svojih mozdanih vse blodnje in predsodke, ki jih je vanje vcepila napačna vzgoja, preden je človek sposoben razumeti resnico. To velja za vse ljudstva in za vse razrede, posebno pa za delavski razred, ki se bojuje za osvoboditev iz materialne sužnosti.

Človek, ki je to delo sam izvršil pri iskanju resnice, razume, kako težavno se je osvoboditi vseh blodnj, zmot in predsodkov, posebno tedaj, ako se se mu te blodnje in predsodki priljubili in jih je človek smatral za resnico, dokler se mu niso odprle oči in jih je spoznal za zmote, ki so škodljive človeštvu. Znano dejstvo je, da se človek nerad loči od tega, kar se mu je priljubilo, pa naj bo materialna ali pa duševna stvar.

To nam pojasnjuje, zakaj se toliko ljudi trdovratno in krčevito drži in oprijemlje blodnj, zmot in predsodkov, akoravno jim je bilo dokazano jasno kot beli dan, da go to zmote, blodnje ali pa predsodki, kar oči smatrajo za resnico. Vpražajo se resnici, ker jim ta pošira njih dušije, njih sanje, sploh nekaj, kar so smatrali za čisto in golo resnico, ki je britka zanje.

Kar človek čuti, da je zanj prijetno, to rad verjame, da je resnica. Kar se človeku zdi neprijetno in odurno, to pa rad odklanja. Zato človek zapira svoje oči pred resnico in se udaja konservativnemu načelu, da se ne sme omajavati zmot, blodnj in predsodkov, da se človeka ne sme motiti v njegovi veri, ker je človek srečen v nji.

"Prišel sem med vas brez vere, in iskal sem med vami vero, pa jo nisem našel," poroča človek in se zapet izgubi v daljni svet, iskajoč vero, ali pa pripovedovanje, da je našel na obeh straneh preveč vere, zato ni sprejel ne ene ne druge, ker ima svojo vero. Človek, ki tako ravna, pokazuje, da hivi še sam v zmotah, blodnjah in predsodkih, da še ni spoznal resnice, ampak šele išče resnico. V takem človeku je hudo razvit čut po spoznanju resnice, katere pa najti ne more in jo še vedno išče, ker ima svojo vero.

Pri iskanju resnice pa podleže veliko ljudi, posebno slabštev, ki ne morejo ali nočejo spoznati resnice. Oni ljubijo mir in se odpovejo boju, da ne motijo svojega notranjega ravnotežja. Instinktivno občutijo, da so bojazljivci, hlapi svojih blodnj, zmot in predsodkov in mislijo, da je zanje koristnejše, da se drže starega ali pa tega, kar smatrajo za svojo vero in se zapirajo pred vsem, kar jih vodi do spoznanja resnice. Tedaj se ne smejo jeziti, ako se smatrajo za "uboge na duhu" in razvoj hiti prek njih svojo pot k luči resnice.

Kdor išče resnico, jo ne bo našel brez boja. Iskanje resnice ne pomeni udajati se le mislim, ki so prijetne za človeka. Kdor išče resnico, se mora dostikrat odpovedati temu, kar je njemu najdražje in najprijetnejše na svetu. S trnjem in s kamnom je posuta pot za iskanje resnice. Človek je lahko oblečen v navaden delavski jopič pri iskanju resnice. Pohajal ni visokih sol in univerz, a iskal je resnico. Našel jo je, spoznal jo je. Bila je zanj britka v začetku spoznanja, a postala je zanj nepreocenljiv zaklad, čim globlje je prodiral vanjo.

Človek je lahko posetil univerze in iskal resnico. Našel jo ni, ker se ni mogel ločiti nikdar od tega, kar se mu je zdelo prijetno in drago. Ostal je v zmotah, blodnjah in predsodkih, ki se mu niso zdele več zmote, blodnje in predsodki, ampak resnica, a ostale so le zmote, blodnje in predsodki, ker zmote, blodnje in predsodki niso bili še nikdar resnica in tudi nikdar ne bodo.

Fakt je ta, da žive danes obžalovanja vredni ljudje, ki nimajo poguma in trdne volje, da prenesejo resnico. Na srečo se pa večina številnih onih, ki prenesejo resnico. Za to je opravljeno upanje, da pride dan, ko bo ogromna večina ljudstva spoznala resnico in ji mirno gledala v obraz.

VESTI IZ AMERIKE

S pta.

Kaj vse pride pred človeka z nastopom novega leta.

Mladenič premišlja, kaj mu je stariši v budno, kaj mu je stariši v proučevanju leta 1908. Ali naj on stari korak in naj vprša dekle za roko, ali naj pripusti po pravilih pristopnega leta to kočljivo vprašanje dekletom. V tem letu ga niso samo dekleta na nogah, ki imajo tako krme predpravice. Teh predpravice so dekleta tudi vdove. Četudi se nam mogoče zdi te navade pristopnega leta smešne, pa vendarle ostane pristopno leto na glasu.

Pustaren hodar si želi samo pokojja. Toda kje neki naj ga dobi, če ga nikjer na svetu ni. Stari moč, stara žena gledata nazaj v preteklost, kakor hitro se minili dnovi, kakor hitro se prišle stara leta. Kot včeraj se jima zdi, da sta si voščila srečno in veselo novo leto.

Slovenski na splošno v Ameriki, ki smo se podali v tujino, čujemo na leto, ki nam prinese velike spremembe. V domovini nas imenujejo, da smo za vselej izgubljeni za naš rojstni kraj. Toda kdo je kriv tega? Zdelo se je, da smo tako zgodilo. Vprašanje pada na materialne vidljive. To vprašanje se je pojavilo še pred domovini časi na Slovenskem, pa je še danes na površju. Kdo je bolj nasrečen mi v Ameriki, ko nas nihče ne vidi, kaj naj govorimo, pojema ali koga naj molimo, ki lahko učimo svoje otroke slovenskega jezika v govorjenju, čitanju in pisanju, ki nam je vse to dano na gruntu volje? Ali naš ubogi bratje Slovenci, ki klonajo pod teho zapovedi iz Rima, ki se tuji na lastnih tleh, ki se smejejo na lastni gradnji učiti svojih otrok lastnega materinoga jezika, ki morajo biti prvi sužnji fatalistični fatalist? Ni menda kajkega za čistejšega Slovenca, kot to, da je na rodni gradji smatran tujcem.

Naši rojaki pod italijansko vlado, morajo pohlevovati pred krivdnikom, medtem ko nima, je nikakršnih pravic in se morajo s silo učiti tujega jezika. Moč in delaj: vpljejo nad podjarmljenim narodom. Prujeje jih v cerkvah z neznanostjo jim besede, mesto da bi se ravnali po besedah onega, ki je učil: Pojdite in učite narode v njih lastnih jezikih. Tega reka se Rim ne drži, marveč skuša za vsako ceno potajiti Slovence. Zato pa oni rojaki, ki ste tako srečni da ste v Jugoslaviji, nikar ne žalite nas tukaj z besedami: V ste v tujini. Ne prerokujte nam pogina, kar sami vemo kar plovemo. Samo sicer dobri plačarji, toda struga veletoka nas zanasa vedno bliže in bliže vrtince in vodopada. Temo vodopadu pa se ne bližamo samo mi Slovenci, pač pa mnogi drugi, ki štejejo večkrat toliko kot mi.

Takaj smo v melančni celega sveta. Nehote se v njej izgubljajo polagoma karakteristike posameznih narodnih skupin, ki so tako mnogobrojno zastopane v ameriških mestih. Mnogokrat se sliši, ko starša govoriča z otroci slovenski, a ti jims odgovarjajo angleški. Razlika veliko tudi tam ni, kjer imajo slovenske šole. Šole so tukaj največ radi verskega poduka in značaja. Naobratno pa so kraji, kjer imajo slovenske šole in se otroci tako dobro priučijo slovenskega jezika, da ko dorastejo izgovarjajo slovenske besede veliko pravilneje kot njih starši.

Nekoč sem začel na botični večer v neko cerkev, kjer so bili tudi slovenski otroci farne šole. Govorili so angleški in se tako grdo obnašali, da sem jih opozoril, naj se nikar ne vedejo kot bi bili v hlevu. Pa so mi rekli, da so na svojem.

Tako gremo naprej v Ameriki, doma pa rojaki vzdihujete, da smo izgubljeni. Svetoval bi rojakom vzdihovalcem, da bi bolj poskrbeli za one, ki ne vedo, da postajajo izgubljeni in ki bi se jih dalo rešiti, ne pa za nas, ki vemo, da gremo v pozabljivost. Toda med nami je velikanška razlika.

Nerad pišem o enakostih in podobnih navadnih stvareh, toda ob nastopu novega leta stopajo takšna razmišljanja pred me, kot nekakšne bratje sanje, ki pa so izobčena razmišljanja. Pogledajmo Čehoslovake! Vsi si želijo skupaj in se dobili več kot se pričakovati, kar so bili njih narodni vodje združeni, ker se niso tako prepinjali kot se našli na Slovenskem, ki dovoljujejo, da tuji gospodarijo našemu narodu. Ta narod je za skupno stvar, pa naj bo socialist ali socialdemokrat, trgovec, kmet ali duhovnik — vsi so za eno cilji, za narodno emu. Ako bi se našli vodje tako razmišljali, bi tudi oni kraj dosegli pri narodnih krugih v Belgradu, ali pa na mednarodnih instancah. Tako smo videli, da je ljudi tušaj v Ameriki Kazimir Zakrajšek sili v Washington, češ, "jaz bom z vami zdržal narod". Povedali so mu, da to je nemogoče, ker vera nima pri tem nič opraviti. Ta gospod je bil vselej pri volji podirati, kar so drugi zidali. Sedaj ima priliko, da kaj naredi, če more, kar pa ne bo, da bi dobili naši bratje, ki so padli pod Rima, vsaj malo svojih pravic. Naj pomagava bratcem na svoji lastni zemlji, ki so tako kruto zatirani.

Narodni voditelji na Slovenskem, zbudite se! Mi tukaj v Ameriki ne spimo. — Matija Pogonjak.

Za spremembo praviš. South View, Pa. — Stavka prenegarjev je v tuku že od 31. avgusta l. l. To je boj med prenegarji in kompanijami; boj bo zloščiljen.

Oblikuje se vodi pomočno delo naših rojakov, ko nam pomagata. Vade stapatije so takrene širne Ameriki. Polozali ste z darovi, da imate čut delavske zavestnosti sedaj, ko je potreba, ko nas tako zatirajo brezsrčni operatorji revov. Želbi bi pa, da bi se članstvo naše tako velike matere SNPJ spomnilo na člen 31. 3. točka v 17. vrsti, kjer je zapisano, da jednota smatra prevarnika, ako kdo opravlja delo v času stavke, ki je priznana od delavske unije.

Sobratom bi svetoval, naj bi se ta točka spremenila v toliko, la bi se glasila: "Društvom, oziroma članom v državi, kjer so vreden stavke delko prizadeti, naj bi jednota plačevala toliko časa njih assement, dokler ni stavka točnana." Če pa je stavka končana, naj bi se od dotičnih članov pobiralo pomak nazaj toliko časa, da bi se "rana" zopet zacelila. Po mojem mnenju je člen 31. pravil SNPJ malo prestroj za stavarje, ki bijejo boj za obstanek vsega delavstva že več mesecov.

Ako član ne plača trikrat za porednost svojih prispevkov, je irtan. Tako je zapisano v pravih in pravila se ne more kar tako spremeniti brez potrebnih tovarok. Pri tem se ne ožira, koliko časa je kdo član, pa četudi si morda pred 15 leti pomagal ustanoviti jednotno društvo. Tako ni prav in stvar bo treba preurediti.

Ker smatram, da je vsakemu članu dovoljeno izraziti svoje mnenje ter ga tako predložiti vsemu članstvu v pretres, sem vzoraj navedel potrebno spremembo, ki bo v dobrobit članstva in jednote. Želim, da moj nasvet članstvo upošteva. — Peter Perenič, član društva št. 265 SNPJ.

ki bo odločen v W. Virgini, zapadni Pensil, Ohija in tudi v Colorado. Sedaj je morda največja odločna bitka, ki se bje v Združenih državah. Ako se bodo prenegarji v celoti podali, tedaj bodo prav gotovo tudi ostali delavci prizadeti.

Nekateri so mnenja in govore, da če v tej stvari postane, da s tem se ne bo vse izgubljeno, kar potem da se bo začelo agitirati za novo prenegarstvo unije. Toda dragi prijatelji, mi in naši stranci ne bodo dočakali te nove organizacije. To je tako gotovo kot je dan in dve štiri.

Zanimiv govorec na Baki. Germano Derencin je znana osebnost na Baki. Nekaj večer lanskega leta je nastel v veži svoje hiše na galeriji par. Zapolnil je zaljubljenca iz veže in šel spat. Drugi dan je dobil povabilo na policijo. Sprejel ga je maršal agrarov javne varnosti Salvatore Lecce, ga narovo opoval in ga začel pretepati. Derencin je izvedel, da je bil v njegovi veži sam gospod maršal Lecce in da je tega visokega gospoda motil v delikatnem postu. Derencin je vstal in točno in ostal pri točki ključ priključ, da naj se vas stvar lepo mirno poravnava. Stvar se je vlekla na dolgo in Lecce je celo odšel z Reke za dalje časa, sleditj je le prišlo do razprave in maršal Lecce je bil obojen na 70 dni zapora in 400 lir globe. Državni pravdnik se je priključ, češ da je kaznen previzor! Lecce je republikanec, Derencin realni Italijan.

V Avšah so odri tatovi pomoči v poštni urad. Vse so prebrskali in premetali, ali demarji in vrednostnih papirjev niso našli nikjer.

V Tulušah so izključili z učiteljstva gojenca zadnjega letnika, Srečka Logarja, češ, da je vzklikal proti državi in da je prepeval v družbi z drugimi prevaralnimi elementi nevarne slovenske pesmi! Sprva je bil izključen za 15 dni, potem pa za stalno. Takoj je moral zapustiti Tolmin in oditi v svoj rojstni kraj v Idrijo.

Pofalistenje posejilnik in zadrž. Vodstvo koprškega fašja je pod predsedstvom proslulega odvetnika Petrisa sklenilo, da se skliče v kratkem nov sestanek vseh fašističnih organizacij, v svrhu, da se pofalistije vse hrvatske in slovenske poojilnice in zadrage v delci.

Povratniki, ki beše iz sodne dvorane. Alojzij Richl, gostilničarjev sin iz Kromeritza, na Mozavskem, je bil obtožen, da je svojo noseno ljubico zadavil in jo potem obesil na neki grm, da bi ljudje mislili, da si je sama končala življenje. Te dni je morič prišel pred kromeriško poroto. In zgodilo se je nekaj nečuvnega: porotniki so se zbalili težke odgovornosti in v strahu, da jih doleti osveta, če bi obtoženca spoznali za krivega, so se skušali svoje naloge izbežiti na originalen način, ki utegne biti edinstven v zgodovini jurisdikcije. Jeli so namreč natihoma in skrivaj zapuščati razpravno dvorano! Ko je predsednik sodnega dvora opazil, da porotniki drug za drugim izginjajo iz dvorane, je takoj podzval mere, da ostale porotnike zadrži v dvorani. Prešel je prisotne porotnike in je dognal, da so jo že trije ljudski sodniki strahopetno odkurili. Zato je neutegoma pozval orožništvo, ki je moralo preiskati Kromerit, preden je našlo pobelega trojico in jo z nasajenimi bajonetmi prignalo nazaj v sodno sobloje.

Govorit: Zanimiv list, daš človeški. V zvezanju zvonov, ki vabijo k polnočnici, zvonovni zvonovi zvonijo zvonov, govore v nočni temi.

Veliki zmagoviti duh človeštva, huzana tebi! Na pameti se je našlo človeštvo: ne vemo kako, po čudnih ali brez čustev, topa divjakov nagih, brez misli, brez govora, brez lepote, brez boga; za volnost pa mu je bil dan velik vidljivi, velik duh, nemisljiv, skrivnosten duh — duh človeštva.

Nekotro strahotnih preudržaj je moralo prebiti človeštvo, zakaj našlo je bilo dva grozna nasprotnika: prirudo in človeštvo. Ni zmagala priruda, se sama je ustila, kako se pomagajo človeštvo; ali drugi človeški svrženik — človeštvo samo — je bil stokrat strašnejši.

Sam zoper sebe se je bil dvignil človek in izumil orožje, znanke in pasti; sto prepadev je izumil in vohal nepostavno, kako bi samoga sebe vrgel v prepad. Karkoli je velikega izumil, karkoli je z bojem izrgal prirudi, vse je v svojem blaznem pohlepu obrnil proti sebi v pogubo.

Kulturo si je bil priboril in se s kulturo poseleknil do gnobe; bogastvo si je bil priboril in ga izpremenil v morilno kugo razkošja, iz hrabrosti in telesne moči si vgnalje militarizem, to kovinsko pojast, ki izreza svet; zmagoval je v delom in ga sproti izpremenjal v suženstvo; iz najdbe duha je vseudar ziorabljal za ubijanje, hlastno in brez počaja iskaje, kako bi bolj uspešni samoga sebe, kako bi s čudežni strojem ubil v eni minuti milijone ljudi. Z vero se je bil mečil in jo je nato ziorablil za mečenje; plodoča moč ljubezni je izpridil v prostitucijo in prešustvo; armade otrok je bil splozil in splojene hitro umiril, velike duhove rodil in rojene kmalu pomoril. Stroje je bil postavil za ubijanje in se jim sam udajal kot suženj. Zemljo, ki jo je bil premagal in polahatil, je znova izpremenil v puščavo. Zmagoslavje je zbiljal prirudo s človekom, nato pa se je zavil, kakor Herakles v Nesov plač, v smrtne sovražstvo zoper človeka.

Tako je vstajal demon za demonom iz globin človeštva, a človeštvo ni premagalo človeštva in je ostalo neuničljivo.

V zvezanju zvonov, ki oznanjajo polnoč, zvonovi misli; ti zvonovi s oboka duhovne zvonov v nočni temi. Demone, ki jih je poklicalo človeštvo samo, mora človeštvo zopet premagati. Samo to bo človeštvo ohranilo; kar si je pridobilo v boju zoper samega sebe in plačalo z neizmernimi bolestmi, s krvjo in obupom. V večnost teče cesta, polna človeških zablod in trpljenja, pokropljena s krvjo in močgani, toda končno bo zmagalo nad samim seboj, nad svojo lastno negacijo neuničljivo človeštvo. Če najhujši sovrag — človeštvo — ni še porazil človeštva, ne obupaj, samotna duša, nad sedajnostjo. Kar te danes žge s planšom bolesti: zablode, zločini, tema, beda, vse, kar je človeštvo ustvarilo zoper sebe, vse bo premagano v bodočnosti! Iz svojih lastnih plamenov se dviga k življenju ptič feniks. Zanikanja življenja je treba, da bi za vedno trajalo zmagovito življenje — o, globoki zmišl in bojni blagoslov pogube! Zakaj maloduške? Da ne bo nekoč na zemlji kruha in prostora za milijarde bodočih ljudi, da se bodo dušili brez zraka, ubijali brez usmiljenja in poginili, stiskaje se okoli ognjišč, od ledene zime na ohlajeni zemeljski skorji? Kdo vidi v globine bodočnosti, v globine človeškega duha? V strahotne globine, kjer leže zarodki danes še nesluteni možnosti? Na katerih solncih boš nadaljeval svoje življenje, duh neuničljivega človeštva? Veliki duh človeštva, huzana tebi! (Iz občine.)

OPAZOVANJA

Pogrebniške napake.

Veda, ki je slovenska in naravna, dela napake. Ako hoče biti veda poširna in koristna, mora napake pogrebniti. Prava veda mora biti poširna in koristna.

Dr. C. C. Little, predsednik medicinske univerze, se je priključil za delo na zdravniški konferenci v Battle Creek, da je medicinska veda naredila veliko napake, ker je v teku pol stoletja obrnila pri življenju milijone telesnih slabštev in idijotov. Ta človeška navika, človeški plovci, dela le škodo in ovira dušna ljudem, ki so vsakozni zdravi in razviti.

Narava sama ne pozna nobenega usmiljenja do slabštev, zato so kušne bolezni in razne elementarne šibe navadno vsak čes trebile slabšče, ki si niso znali in mogli pomagati v primitivni družbi. Medicinska veda pa je v svoji navdušenosti enako pomagala slabštvom kakor spoznavnikom — in rezultat je, da so civilizirane dežele danes polne slabštev in idijotov, ki svenajajo svoje slabosti na potence in plodijo nastrove, ki so nedostopni za izkurzbo, so pa dostopni zločinom.

Dr. Little je tudi rekel, da je porodna kontrola dobro sredstvo za zatiranje slabštev, ampak ta kontrola se ni znanstveno organizirala; prakticira se na skipo, edino iz ekonomskih vzrokov, in valeditega zatira slabe in dobre potomce. Zlostnost je tudi to, da postava proti porodni kontroli zopet štiti največ slabšče med bednimi sloji, ki si težko nabavijo potrebna kontra-ceptivna sredstva.

Res je medicinska znanost ohranila ogromno število slabštev, res pa je tudi, da je tukaj kapitalizem, ki na svoj način zatira slabšče revežev, na drugi strani pa neguje slabšče bogatinov. Leopold in Loeb, idijot-ska delka morilca, eta zrasla v milijonarški palači.

Porodna kontrola bi bila lahko prepredila Leopolda kakor Hickmana. Stari Brisbane sicer rad pobrenka na svojo harfo, da je porodna kontrola škodljiva, ker zatira potencialne velike kot je bil Lincoln. Well and good! Porodna kontrola bi bila morda prepredila Lincolna, lahko pa bi bila prepredila tudi Booth, ki je Lincolna ubil; lahko bi bila zatrla že v semenu marikaterega drugega lopova, ki je naredil silno škodo človeštvu.

Medicinska veda ne more spremeniti ekonomskih razmer, ki so glavni faktor v razvoju človeške družbe, lahko pa popravi svojo napako z močno kampanjo in svrhu postavne uvedbe znanstvene porodne kontrole in evgenike. Idijote je treba izrebiti še predno so rojeni, ne pa čakati, da odrastejo in ubijejo koristnega človeka, potem pa poratiti milijone dolarjev za idijotake procese in eksekucije. To se lahko doseže z evgeniko: umno in znanstveno izbero ter vzgojo ljudi. Baš te dni so zdravniške avtoritete napovedale nategnitev povprečne človeške starosti na sto let. Sto let življenja! Za koga? Idijote? S tem bi veda izvršila največji zločin. Prej naj veda dožene, kdo je vreden živeti sto let. Koristno življenje ni nikdar predolgo, škodljivo življenje se pa sploh ne sme roditi! — To naj bo parola medicinske vede.

V Kanadi ne marajo zemljevdov čilkaške tvrče. — Stouteville, Kanada, 9. jan. — Superintendent lokalnih škol C. Watson je zavrnil ponudbo čilkaške tvrče, ki je priglasila svojo ceno za nabavo zemljevdov za šole. Izjavil je, da kanadski davkoplačevalci ne bodo izročili svojega denarja v vetrovnem mestu, kjer gospodari "Bill" Thompson.

Dekle ustrelilo možkega, ker je nadlegoval njeno mater. — Pittsburgh, Pa., 11. jan. — 11 letno dekcle je bilo pripeljano v zapor Sewickley pod obtožbo, da je ustrelila nekega možkega, ker je nadlegoval njeno mater, naj zbeži in se poročil z njim.

Vesti iz Jugoslavije

SLOVENSKO ČASOPISJE V DOMOVINI

(Izvirna.)

Kakor povsod, tako tudi pri nas v Sloveniji ni dobrega časopisja. Zakaj je temu tako, ni težko reči, kajti saj vemo, da današnja družba, ves današnji sistem je tak, da močnejši izprišča slabjšega, da močnejši dobi vpliv na najrazličnejše načine, kar bi tudi po demokratičnih in svobodniških načelih ne smelo biti. Slovensko časopisje v domovini ni briljantno. Je pač tako, kakor zahtevajo od njega ljudje, ki ga vzdržujejo, je tako, kakršnega hočejo banke, politične stranke in tiste politične skupine, ki hočejo potom časopisja narediti politično tarjifero.

Slovensko časopisje v domovini nima namena vzgajati ljudstva po modernih, vzvišenejših in boljših principih, niti ni njegova naloga braniti interese Slovenstva kot skupnosti. Ono je izrecno zato med slovenskim narodom, da vrši demagogijo prve vrste, da zavaja delovno slovensko ljudstvo in ga zavaja v temo, temo klerikalizma, temo kapitalističnega liberalizma ter da iz njega pripravlja teren, da se ljudstvo brez odpora pušča izkoriščati od tujih in domačih gospodarjev.

Priznati se mora, da je zlasti svobodnomislehno časopisje pred svetovno vojno res nekaj storilo za splošen kulturni napredek slovenskega naroda. Slovenski listi so tedaj v resnici vršili svojo dolžnost, ki jo more vršiti vsak list. Saj je bila slovenska družba prežeta s črnim klerikalizmom, z agitatorji najslabšega in najbolj sumljivega kalibra. Aparat, ki je tedaj držal pod svojo oblastjo delovni slovenski narod, ga je zavajal na priznanje suženjstva, na priznanje, da je srečen, če ga komandirajo Nemci in da je srečen, ako se sme prštevati nezmagljiviemu "avstrijskemu" narodu. — "Kratki je luč svobodnomislehne in demokratične časopisja in nela svoj račun d'etre, ali danes tega nima več.

Sedaj smo pač v popolnoma drugi dobi, v popolnoma drugih razmerah. Toda to še ne upravičuje dejstva, da slovensko časopisje v novi jugoslovanski državi, ne sme več vršiti tistih dolžnosti v vzgojnem oziru, kakor bi to moralo. Časopisje danes vodi čisto druga in zato tudi napačna pota.

Da je to istina, je treba samo pogledati na današnji moralni in etični stran slovenskega naroda, je treba pogledati na današnje borbenost slovenskega ljudstva, na njegovo politično alfabetizem, na njegovo politično nalivnost in sploh na vse razmere, v katerih živi danes in skoraj desetletih, odkar tvorijo Slovenci s Srbi in Hrvati skupno južno slovensko državo.

In vse to je rezultat slovenskega časopisja, ki se je postavilo na mesto v službo delovnega naroda, v službo narodnih izlajic, v službo kapitala in v službo političnih koristolovcev in pustolovcev. Tako žalostno nalogo vrši danes slovensko časopisje v domovini.

Demagogija in fraza, to sta danes v glavnem vzgojni sredstvi slovenskih listov, s katerimi niti ne pitajo slovensko delavstvo, slovensko kmetstvo prebivalstvo in uradništvo. Kakor je breznalovna slovenska politika, tako je breznalovna tudi pisanje listov v Sloveniji in tako so breznačajni tudi oni ljudje, one politične skupine, ki izdajajo politične in nepolitične liste samo zato, da bi se ribarili v kalnem, ker vedo, da je na ta način, ako se ljudstvo zavaja, ako se v njem oziva strasti, veliko lažje doseči onih uspehov, ki jih v svojem pristolovstvu žele imeti.

Slovenski meščanski listi so vsi od prvega do zadnjega popolnoma enaki. Demagogija, hujškanje človeka proti človeku, to izpolnjuje od prve do zadnje kolone v teh listih. Tudi sam "Narodni Dnevnik," ki sicer nosi lepo ime, da je neodvisen list, ki zastopa interese slovenskega naroda, in ki se je prodal klerikalcem, radičevcem, radikalom in bog si ga vedi še kateri skupini, je sličen pisanju listov, ki zavajajo delovno ljudstvo in ga vklapajo v ignoranco.

In sodobni delavski listi? Na žalost, jih ni, ali kar jih je, zelo malo pomenijo. Delavstvo, ki je padlo vled demagojskega pisanja in fraziranja popolnoma pod meščanski vpliv, že ni več toliko zrelo, da bi moglo doumeti, da je njegova dolžnost, da zapusti svoje inkorničevce. Kar niso naredili slovenski meščanski listi, to so naredili razni in nepoklicani ljudje, ki so začeli razdirati delavstvo in kmetstvo gibanje. Delovno ljudstvo v Sloveniji nima prave duševne hrane. Nima dobrih listov. Nima prave vzgoje in tudi nima one ahe, ki bi bila potrebna, da bi si ustvarilo svoje lastno in dobro vzgojevalno časopisje, ki bi brezpogojno razkrinkovalo breznačajnost slovenske politike, breznačajnost slovenskih meščanskih listov. Če bi delavci in kmetje imeli svoj dober list, tedaj bi bile tudi razmere v domovini popolnoma drugačne.

Strašna smrt rudniškega električarja. — Kočevje, 16. dec. — V četrtak zvečer se je zgodila v kočevskem premostovanju strašna nesreča, ki je zahtevala smrtno žrtv ter je globoko pretresla prebivalstvo Kočevja in okolice. Električar France Leustek je hotel okrog 8. še enkrat v jamo, da bi nekaj popravil in ustavil par amperkah ur. Šel je v električno centralo in naročil strojarju Petčauerju, da naj pripravi in zažene stroj, da se bo popeljal z dvigalom v rov pri glavnem šahtu. Nato je odšel v glavni šaht in nekaj časa čakal. V neprevidnosti pa ni prižgal elektrike, kar je postalo zanj usodno.

Okrog vhoda v jamo, kjer se spuščajo delavci in se dviguje material in premog, je stala takrat nadomestilna ograja z vrati. Vse povsod je bila tema. Siguran, da je tam dvignjeno dvigalo, je odprl Leustek vrata pri desni polovici šahta. Stopil je s sigurnostjo naprej — takrat mu je zmanjkalo tal... S strahovitim padcem je zgrmel v 66 metrov globoki prepad in oblegal na mestu mrtev na dvigalu, ki se je nahajalo v jami.

Kmalu za tem je prišel iz elektrarne strojar Petčauer, da bi sam spravlil Leusteka v rov. Klical je na vse strani — toda zaman. Prižgal je elektriko in zagledal vrata ograje odprta. Grozna slutnja je prešinila. Stekel je k jamaški cevi, po kateri javljajo rudarjem v jame, in zaklical rudarjem, če so kaj videli električarja. Ti so mu pa leti sape hiteli pripovedovati, da so čuli padec in da leži nekdo na dvigalu v jami. Nesreča je bila poljanjena.

Takoj se je odpravila komisija pod vodstvom inženjerja v jamo po stopnicah. Dospeli so do dvigala. Tu se jim je nudila krozna slika: na dvigalu je ležal električar Franc Leustek ves seseden in razmesarjen. Lobanja mu je bila na več krajih prebita, da še možgani so silihi na vseh krajih, dvigalo samo je bilo poškrbjeno s krvjo. Truplo so nato sestavili, kakor so mogli, in ga dvignili iz jame. Odnegli so ga v realnico in ga položili v krsto. Pogled na to sesedeno in polomljeno truplo je bil strašen.

Pokojni France Leustek je bil še dalj časa uslužen v kočevskem premostovanju in je veljal za enega izmed najboljših delavcev. Bil je po poklicu izučeni ključavničar in se je izvrtno razumel na stroje v novi in stari električni centrali, tako, da jih je on sam tudi večina moniral. Bil je še mlaj, zapuščal se in četvero mladih deev.

Polig. Dne 2. septembra tega leta je nenadoma izbruhnil ogenj v gospodarskem poslopiju Vinka Kerenciča v Kajšarju pri Ljutomeru. K sreči sta ravno tedaj v bližini patrulirala dva orožnika, ki sta prihitela na pomoč in pomagala gasiti ter reševati, kolikor je pač bilo možno v pozni nočni uri. Gospodarskega poslopija, ki je bilo leseno in s slamo krito, ni bilo mogoče več rešiti, pač pa so spravili na varno živino in obranili ognja tudi hišo, ki je bila v veliki nevarnosti. Razen gospodarskega poslopija je izgorelo tudi par voz kreme in nekaj gospodarskega orodja. Kerencič je bil sicer zavarovan za 20.000 Din, a je imel vkljub temu okrog 10.000 Din. škoda.

Takoj po izbruhu ognja je več prič videlo obtoženo vničarico Marijo Vogrinc, kako je prihitela v smeri od gorečega poslopija. Ker je Vogrinc soseda, sta se orožnika takoj podala za njo in dohitela obdolženko pri njenem stanovanju. Obdolženka pa je sama orožnika preplašena takoj vprašala: "Jezus, kaj je, kje gori?"

Orožnika sta obtoženo vprašala, kje je pravkar bila, naker je ona odgovorila, da je v žumi kosan nabirala. Tega ji orožnika seveda nista verjela in sta jo aretirala. Druga priča je zopet videla obtoženko, kako je bežala od gorečega poslopija, že po par korakih počepnala za napis in rekla priči: "Jezus, gori!", ter nato odšla po cesti proti domu. Priči Ivanu Preserji, ki je srečal obdolženko kakih 10 minut pred požarom na cesti proti Kerenciču, je obdolženka še rekla, da gre k sosedu. Priči Evi Domajkuš pa je pravila obdolženka takoj po požaru, da je bila pri svoji hčeri.

Nadalje je Marija Vogrinc obtožena prestopka zoper tujo lastnino, ker je dne 4. aprila z drogom razbila na 2 oknih posestnika Antona Kolarica 4 šipe, tedaj iz hudobije odkodovala tujo lastnino, pri čemer znaša povzročena škoda 25 Din.

Porotniki se niso mogli prepričati o krivdi obtoženke in so glavno vprašanje glede hudodelstva požiga zanikali. Sodni dvor je nato obtoženko oprostil. Zagovornik je bil dr. Tomšič.

Strašna smrt dveh Slovencev v Zagrebu. Pri odvratniku Sandorju Gorjanu v Zagrebu sta služili Slovenci: 19-letna kuharica Barica Klemenova iz vasi Podrince v Podravini in sobarica 21-letna Marija Praprotnikova iz Maribora. Ker ju 21. dec. dolgo ni bilo na spregled, so domači vdrli v njuno sobo in na največje presenečenje našli obe mrtvi. V sobi je močno dišalo po plinu, tako da je bilo takoj jasno, da sta se zastrupili. Pri obeh mladenkah so našli poslovična pisma, iz katerih je razvidno, da sta izvršili samomor zaradi nesrečnih ljubezni. Trupli obeh nesrečnih Slovencev so prepeljali v mrtvašnico na Mirogoju.

Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl mizarški pomočnik Ivan Burjak. — Pri Sv. Duhu pri Škofiji Luki je umrl šofer in ključavničar progovne sekcije drž. železnice Franc Tonja. — V Ljubljani je umrla 89 let vdova magistratnega sluga Marija Broševa. — Umrla sta 76-letni posestnik Ivan Vrečar iz Lisc pri Celju ter 74-letni krojaški pomočnik Anton Kranjc v Celju.

Soferska stavka v Črni gori končana. Iz Cetinej poročajo, da je 450 stavkajočih soferjev v zetaki oblasti sklenilo, da končajo s stavko, čeprav vlada ni ugodila vsem njihovim zahtevam.

Poskus samomora Slovencev v Zagrebu. 24-letni elektrotehnik Ignac Horvat iz Celja je bil dalj časa uslužen v Crikvenici, kjer pa so ga pred 4 meseci odslovili. Od tega časa dalje je neprestano iskal nameščenja, vendar brezuspešno. Ves obupan je te dni odšel v Zelengaj pri Zagrebu in si je samokresa pognal krogo v glavo. Po naključju pa so ga našli pasanti in ga dali prepeljati v bolnico. Ker si Horvat ni znal močanog, je upati, da bo okreval.

NAPOČITE SI KNJIGO "AMERISKI SLOVENC!"

Kako bo na svetu leta 2027?

Skoraj prenaglo živimo v našem času; vsak dan nam prinese kako novo presenečenje, novo rešitev tehničnih problemov. Človek ni z ničemer zadovoljen, njegov duh neprestano stremi naprej. S stroji, ki naj opravljajo človeku mehanično delo, skuša osvoboditi svojega duha, da bo lažje misliti, snoval in odkrival nove možnosti. Nezdružena, od leta do leta, preustvarja in oblikuje tehnika sodobno civilizacijo.

Kako bo takrat, ko ne bo več nas, ki to beremo, ko bodo na našem mestu znanjci? Brez dvoma se bo veliko izpremenilo. Skušajmo si s fantazijo naslikati obrise novega stoletja, ki smo mu od leta do leta bližji.

Hiše l. 2027. Krasen vrt, lepo pročelje, pred ognjem varna streha. Dimnika ni več, le prazračevalne naprave še vidljive. V stanovanjih ne piplava aveti šegen domačega ognjišča. Peči in štedilnikj so izginili. Predrag je premog, premalo ga je še v zemlji. Uporablja se za izdelovanje olja ali pa se pretvarja v električno energijo.

Šipe so iz nezlomljivega kremenčevega stekla, ki v obilni meri prepušča ultravijoličaste žarke. Luč je isdatnejša in cenejša, ker so žarnice popolnejše in ne razvijajo več toplote, zato pa boljše svetilje. (L. 1927. razvijajo samo 2—4% električne svetlobe). Električna je postala vaadanka, neizogibna v gospodarstvu in v gospodinjstvu, kjer nadomešča človeške roke. Majhni električni aparati meljejo kavo, toljejo poper, mesijo kruh, zračijo stanovanja, varkavajo smeti, brljejo grah, snažijo obleko, čistijo čevlje, perejo in likajo perilo. Štedilnikov ni. Na običajni mizi vidiš akupino električnih loncev in ponev, ki se avtomatično izhlapijajo, kadar je hrana kuhana.

Preobrat v kmetijstvu

Na poljih ni več oračev; konji ali volj ne vlečejo pluga in hrane. Vse delo opravljajo traktorji, ki orjejo globlje in hitreje. Umetna gnojila so tudi že zastarela; dušik se dovaja zemlji naravnost iz zraka. Z električnimi žarki se tudi vedri in oblačil, kakor se ljudem zljubi. Kmetu ni več treba trepetati pred točo, grom in blisk sta vkročena.

V bodoči tovarni. Tovarne so postale drugačne. Obdaljajo jih lepi parki. Nič več ne izpuhtevajo strupeni plini in ne kvarijo zraka. Kotli, para, premog, parni stroji, lokomobile, parne turbine, visoke peči, toplinice — vse je izginilo. Električna energija tali rude, uliva železo v kalupe, dviga ingote, pomika žerjave in hladi delavcem razgrta čela. Imamo celo vrsto novih litin, med njimi se posebno odlikujejo aluminijeve legure, ki daleko prekašajo jeklo in se rabijo zlasti za prometna sredstva. Človeško delo je omejeno zgolj na vodstvo strojev.

Nova mesta. Nebotičniki se ne grade. Izkušnja je pokazala, da na ta način ni moči rešiti vprašanja preobiljenosti v velemestih. Milijonskih mest so se ljudje naveličali; ustanavljajo se manjši mesta po 100.000 prebivalcev. Vprašanje razdalje med njimi je čisto brezpomembno, ker je promet sijajno organiziran. Obstojeto tovarniška, trgovska, pisaršniška, vseučiliška in obrtniška mesta. Skupno se upravljajo samo posl, ki se tičejo mest kot celotne enice. Okoli se razvijajo stanovanjska mesta, ki jih ločijo obezjni nasadi in parki.

Promet

Kaj preprosto je urejen promet. Široke svenije so obdane z nasadi. Ponoči jih razsvetljujejo močni reflektorji. Po ulicah ni nekdanje gnoče vozov; samo pešci še hodijo. Kje so konji in kočije? Zelo stari ljudje se videli poslednje... Tudi današnji avto je dojel vlogo; zmanjkalo je nafte in seveda tudi bencina. Elektromobili in električne železnice drve po več-

nadstropnih podzemskih rovih. Motorje elektromobilov in letal žene električna energija, ki se nabira v lahkih in trdnih akumulatoirjih z visoko kapaciteto. Nad mestom poletavajo letala za krajevni promet, tako zvalni avtogiri, ki pristajajo na strehah in terasah. V daljavo in čez ocean plovejo po zraku ogromna letala, celi hoteli, kakor ladje na vodi.

Požar je izbruhnil.

V velikih mestih je bil požar kake palače zmerom strahoten dogodek. Zdjaj so poslopija na razne načine zavarovana pred ognjem. Izbruhnil je požar. Glej, prileteli so posebni gasilni avtogiri, ki so zgrajeni iz neizgorljivega materiala (duralumini) in opremljeni z vodnimi turbinami. Le-to so po dolgih ceveh zvezane s posebno tlačilko, ki črpa vodo iz rezervarjev in jo tlačil v turbine, ki se jame sukati in žene vodovarni propeler. Cela naprava se začne dvigati. Ko gasilci priso v zaželeno višino, se uravna cev, letalo obstane in bruha vodo v goročo hišo. Prostor, kjer so ljudje v nevarnosti, začne gasilci oblivati s posebnim curkom vode.

Seveda so vse požarne signale naprave znatno popolnejše nego l. 1927. Poseben uradnik stalno nadzoruje vse mesto na radio-sliki. Brž ko se pojavi dim, pritisne na enega izmed gumbov, sirena zatuli in v tistem trenutku se že zapro vse ceste, ki vodijo h gorečemu kompleksu. Jata gasilnih avtogirov prihlapa po zraku na pomoč.

Radio

ima vsepovsod izredno važno vlogo. Radio-tehnika je na višku. Vsak človek ima svoj aparat, brez njega se ne moreš o ničemer informirati. On tvori vez med posameznikom in družbo. Radio prenaša tudi slike, tako da dogodek tudi opazuješ, ne samo poslušas. Časnikov v taki obliki kot so bili l. 1927, ni več. Postali so nepotrebni. Njih vlogo je prevzel radio, ki ti do določenem času postreže z vsem, kar hočeš: z novicami, romanom, ilustracijami, reklamo itd. Poljubne sestavke lahko fotografiraš in shraniš. Radio-predstave v gledališčih, ki jih gleda ob istem času sto tisoče ljudi, so kaj vsakdanji pojav.

Električna se prenaša po zraku!

Tak napredek je bil mogoč po zaostri dejstva, da se lahko velike množine električne energije prenašajo brez žic. Daljnovid je skoraj že odlašil. Primeroma majhna aparatura zadostča, da sprejme in registrira porabljeno energijo. Seveda ima to velik vpliv tudi na ozračje.

Energije je, kaj pa, na razpolago več kot dovolj. Mogoče je izrabljati tudi solčno energijo. Na strehah nekaterih višjih hiš obstoje posebne naprave, ki čez dan sprejemajo od solca svetlobno in toplotno energijo, zvečer pa jo oddajajo mestu v obliki elektrike.

V zraku.

Zračni promet je natanko urejen, a brez policije. Mogočni barvni svetlobni stebri kažejo letalom pot. Velika letala vozijo s hitrostjo 400 do 600 km na uro. Za prekoceanski promet so v rabi raketne ladje, na katerih pride v nekaj urah iz Evrope v Ameriko. Lete z brzino do 2000 km na uro kakih 15 do 150 km visoko, tako da ne zavise od zraka. V teh višinah je zrak tako razredčen, da ne kaže skoraj nikakega upora. Pogon se vrši z izpušnimi stroji, ki pušajo pline z ogromno hitrostjo v zrak. Seveda je ladja tako zaprta, da ne pride vanjo zrak; znotraj se tvori umetni zrak. V perotnih velikih letalnikih, ki merijo 100 do 200 m, so cela stanovanja, kabine yseh razredov; celo koncertne dvorane najdeš.

Še k nadaljnjemu napredku.

Prav l. 2027 je dozorel epohalen promet vezanja energije, ki se sprošča pri razdejanju atomov. Z njim šele nastaja pravi triumf tehnike: človek postaja

res pravi gospodar prirode, vse sile so mu sužnji. Utihnili bo ropot strojev in piskanje siren. Neslišno bodo bežali elektromagnetni vozovi brez koles nad cestami, v katerih bodo ležali kablji, izžarevajoč energijo. Vetrni podobni žum opozori človeka na voz zračne železnice. Komaj ga je opazil, že je izginil v nedogledni daljavi. Se gledamo za njim in že je hušnil drugi voz mimo. Pa še nadaljni čudeži se utegnejo uresničiti. Mostovi iz svetlobnih in električnih žarkov, polnočno solnce, atene iz strnjega zraka in še marsikaj...

Utopije?

Spustimo se spet na tla resničnosti. Leta 1927 se je akončalo. Daleč so nas zanesle miali. Ali so nam slikale same neizpolnjive obete? Pomislimo, kaj vse je bilo pred enim stoletjem neizpolnjivo! Komaj sto let je minilo, kar je stekla prva železnica. Danes imamo električne železnice, avtomobile, letala, zrakoplove. Kdo bi naštel še ostale pred sto leti neizvedljive, v naših dneh pa docela uresničene zamisli in "fantazije."

A. Kavalljev: Pešo v prestolici

Naš Pešo Drenkalov je šel dvakrat brezplačno v prestolico. Prvič je šel Pešo zaradi tega, ker ga je ugriznil stekel pes v levo nogo. Drugo njegovo potovanje v prestolnico pa ni bilo zaradi atelekega psa, vendar pa je bilo v zvezi z njegovim prvim potovanjem.

Vrnil se je naš Pešo iz Sofije z zdravo levo nogo. Ko je stopil z voza, ni šel domov, da bi pospravil ženo in otroke, temveč je odšel najprej v krčmo dda hadišja Ivana. Pešo se je vadel ter jedel in pil. Prišel je k njemu tudi ded hadiš Ivan in ga potegnil za rokav:

— Govori, Pešo, če veš kaj! Ko te gledam, odkar si se vrnil, komaj čakam, da čujem, kaj je novega.

— Kje naj pričem, ded? Glava mi je do vrha polna samih novic kakor panja s čebelami. Ako bi videl svet in se peljal po železnici, pravno mravljišču! Ne morem razumeti, kam hiti avet, in tudi vprašati nisem smel, ker sem se bal, da me ne bi smatrali za neolikega. Snoči me je nekdo vprašal:

"Odkod prihaja vaša milost!" "Iz prestolnice," sem mu odgovoril.

"Po kakšnih opravkih?" "Zaradi trgovine?" "Ali potujete večkrat zaradi trgovine?" "Zelo pogosto."

— Toda, ded, ako bi me ne opadel oni stekel pes, moja noga ne bi stopila v prestolnico.

— A kako je tam, je vprašal ded Ivan, — veliko mesto, a? Lepota. Ali si se nagledal. Kaj delajo ministri?

— Kaj naj bi pač delali? Njmajo mnogo dela, žita ne žanjejo, samo v avtomobilih se vozijo. Ko sem stopil s kolodvoza, sem šel polgoma v mesto. Ka naenkrt začujem: rrrrrrr! — In neki avtomobil se ustavi pred menoj. V avtomobilu je sedel gospod z očali.

"Pojdi, Pešo! Sedi, da te popeljem, — brezplačno!" — Sedel sem v avtomobil in ga vprašal, kdo je.

"Minister."

— Ej, čudo! A odkod je vedel za tvoje ime?

— Tudi jaz sem se čudil, odkod ve za moje ime. A ko sem sedel tako mehko, mehko, — naj ti gospod, Bog da, da bi se na svoja stara leta kdaj vozil v takem.

— Ameh, da! Bog. Toda povej mi kaj o carju, ali si ga videl?

— Seveda sem ga videl. Hodi med ljudstvom in se kaže vsem. Ko me je zagledal se od daleč, se je takoj obrnil k meni. Vprašal me je, kdo sem, odkod sem in po kaj sem prišel.

— Živ in zdrav, čestiti car! — Dobro, reče car, junačina je to, kaj ne? Nekdo v vojni s Srbi je ta človek sam kakor konj privlekel top na slivniško postojanko: S tem topom smo odbili Srbe.

— Ni mogoče! je vzkliknil ded Ivan in skočil pokonci. Lašes, osele!

— Dede, ali hočeš, da ti pri-sežem? — Nočem, sinko, verjamem. Zakaj bi car ne mogel čuti o mojem junatstvu. Za te lepe besede, glej, tu imas od mene dva litra.

Nastal je večer. Prišli so se-ljaki in obkrožili Pešo ter zijali vanj. Razgovoril se je in ni znal prenehati. Iz njega so letele novice kakor čebele iz panja. Se-ljaki so samo poslušali, čudili se in majali z glavo. V polovico njegovega pripovedovanja niso verjeli, zato pa so verjeli drugo polovico.

Zmračilo se je. Pred gostilno dda Ivana se je sbrala cela kolona voz.

Vai, ki so prihajali, so stopili z voz, privzeli vojo in poslušali, kaj je novega. Pešo se je razvnel, raspel je srajco in v svojem pripovedovanju se je še pričel potiti. Vse je videl, vse je čul, in rasume se, da je v vsako stvar vtaknil svoj nos.

Na koncu mu je nekdo dejal: — Mi smo tu čuli novice, o kateri nam ničesar ne poveš. Pravijo, da so trije lopovi eno noč vlomili v banko. Eden je napadel orožnika in mu tlačil curunjo v usta, druga dva pa sta odprla blagajno in...

Pešo ga je hitro prekinil: — Tudi tam sem bil.

— Lašes. — Ubij me Bog, ako lašem. Šel sem tako ponoč po cesti in prilivčaval. Zavijem v mrčno ulico in srečam dva človeka. Ej, tebe potrebujemo, pravi mi eden od njiju. Izvršiti imamo lep posel. Vzemi tu curunjo in pojdi. Nikdar ničesar ne govori, samo curunjo potlačil orožniku v usta in drži ga, dokler ne dovršiva delo. Zatem bomo delili.

V prvem hipu nisem hotel. Potem pa sta vraga prišla pritiskati name in sem odšel k razbojnikoma. Nato se je zgodilo, kakor ste čuli. Jaz sem bil tiati, ki je potlačil orožniku curunjo v usta.

— In denar? — Kakšen denar? Denarja, bratec, ni bilo v blagajni. Siromašnja je naša država. Našli nisamo niti sto levov.

Okoli polnoči se je Pešo vrnil domov k teni in otrokom.

Toda drugega dne sta dva orožnika potrkala na njegova vrata. Prišla je Peška. — Ali tu stanuje Pešo? — Tu je. Kaj bi radi? — Odpeljali ga bomo v Sofijo. Oropal je tam neko banko in sedaj ga išče policija. Pripeljati ga moramo šivega ali mrtvega.

Nesrečnemu Pešu, ko se je čez teden dni vrnil iz prestolice, bi niti s klečami več ne mogli lavčeli kake novice iz ust.

NAROČNIKI POZORI!

Znamenje (Dec. 31-27) pomni, da vam je naročeno petletna ta dan. Ponovilo je pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vlad napadnega naslova, plačite nam doginico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi državni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$4.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani S. N. P. J. doplačajo \$4.00 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za člani \$6.50.

Za Evropo stane na pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 3887 E. Lawrence Ave. CHICAGO, ILL.

ZVERINSKA ŽENA

Decio Faeli je stopil v pisarno odvetnika Amaria, ki je držal v tistem trenutku njegovo ovadbo...

— Kaj bi radi? — ga je vprašal. — Jaz sem Decio Faeli, tisti, ki sem bil obtožen umora svoje žene...

— Ubil sem svojo drugo ženo. Odvetnik je, osupnjen, odstopil za dva koraka. Decio Faeli je dvignil svoj znojem obliži obraz in nadaljeval:

Ubil sem jo nocoj. Kupil sem si bil revolver, da ubijem sebe, pa sem ubil njo. V svoji sobi leži. Morda so jo že našli. Morda me iščejo. Ali se me še spominjate? Mojega procesa? ...

Seznani sem se z njo na sodišču. Seznani sem se v najstrašnejšem času svojega življenja. Bil sem nedolžen: Ana je, kakor je dokazano, sama sko-

dila v morje. Vendar je bilo vse proti meni. Svet je smatral, da je potrebno, da tudi jaz skočim za njo. Tega pa nisem storil. Bil sem strahopetec. Živel sem.

Vsak dan, dokler je trajal tisti proces, v tistih mukah, ki sem jih moral prenašati, sem imel eno samo uteho: moje oči so iskale na dnu dvorane, obraz neke ženske, ki je z največjo pozornostjo spremljala vse, kar se je v procesu govorilo, ki je neprestano gledala v me. Zdelo se mi je, da je ona edini svetli žarek v moji strašni temi.

Oprostili so me. Zapustil sem sodno dvorano v družbi svoje matere, spremljan od ploskanja in grobnega molka. Občinstvo ni sprejelo sodbe s posebnim zadovoljstvom. Neznana ženska, nahajajoča se med množino, naujo je čakala pred izhodom. Pogledala me je še enkrat pozorno in prijazno. Zvečer sem našel v hotelu šopek cvetlic in listek: Ljubim vas — Magdalena di Asta.

Se isti večer bi bil moral odpotovati iz Napulja. Bil pa sem preveč izmučen. Zbolel sem. V vročeni omotici sem zagledal, dvakrat poleg svoje matere, obraz neke ženske, oni njen srepi pogled, ki mi je prodral do dna duše. Madaleni se je posrečilo seznaniti se z mojo materjo.

Postala je najina prijateljica. Moram vam reči, da je bila svobodna, bogata. Ko smo zapustili Napulj, je šla tudi ona z nama. Moja mati jo je oboževala. Jaz pa sem se strastno v njo zaljubil. Gotovo ste čitali v listih o moji poroki z Madaleno? Vzdignila je mnogo prahu. Zalostno sem se proslavil...

Moja mati, ki jo je moj slučaj preveč pretresel, je začela polagoma ugašati. Nazadnje je umrla. Nisem bil več oni nekdanji Decio: bilo je potrebno, da me nekdo neguje, čuva, štiti; v živih mi je ostala groza onih dni. Magdalena je vzela mene, ne jaz njo. Njena volja je gospodarila čez mojo. Jaz sem bil samo orodje njenega uživanja. Ze ko sva se poročila, sem temno slutil, da ne bo dobro: tri mesece prej sva se ljubila in njena bolesta plašljivost, nje-no čudaško obnašanje me je navdajalo s strahom. Bil sem kakor kamen spučen z vrha hriba, ki se ne more več ustaviti. Nekega dne sem, v svojo največjo grozo, spoznal, kakšna usoda me je doletela. Moja žena je bila degerirana, noro, pokvarjeno bitje. Vzela me je samo zato, ker je bila mnenja, da sem ubil svojo prvo ženo.

Zdelo se mi je, da zmorim. Povedala mi je to tako jasno, da

sem se zgrozil. Z vas allo svoje duše sem zavrčal to sumničnaje. Ali vse zastoj. Neusmiljeno, kakor brez uma, mi je moja žena ponavljala: "Vzela sem te, ker sem bila prepričana, da si zmoežen ubiti me." Bred te ženske nisem mogel živeti. Bil sem ves njen: mogla mi je uliti življenje, mogla me je uničiti. Ali z mislijo, da me smatra za morilca, se nikakor nisem mogel pomiriti. Nekega večera, ko sva se vračala iz gledališča (uprizarili so "Salomon" in Madalena je bila vsa razburjena od one peklenske glabe) me je začela zopet zabadati s svojim sumničjem. Prevezel me je nekakšen strah... Legel sem v posteljo in se začel prevračati v nji, jokajoč kakor dete. Čul sem Magdaleno, ko je zapustila sobo, brez besede.

Od tistega časa se ni več zmenila za me. Tuga, ki me je bila prevzela, se ji je zdela kakor znak izčrpanosti: Jela me je prezirati. In v resnici sem od dneva do dneva vedno bolj hiral in pešal... Nj se več razgovarjala z menoj, več ni bilo potrebno, da se branim... Iz nekaterih njenih besed sem spoznal, da se je slednjič prepričala o moji nedolžnosti. Ali veste, iz katerih besed? Rekla mi je: "Tebe je prav lahko prevariti, brez strahu..." In pri tem se je surovo naamejala.

Ni me več ljubila. Iskala je razvedrila, dopuščala je, da so ji dvarili možiki, kar po vrsti. A bila je lepa, lepša od vseh drugih. Umiral sem od hrepenenja po nji. Ona pa je uživala v tem, da je izivala mojo ljubosumnost, obnašajoč se, kakor da niti ne opaža, da sem tu; poleg nje. Navsezadnje, si je našla ljubimca...

Nekega dne (moj sum se je bil že vzbudil) sem ji rekel: — Paši! Nevarno igraš! Glej, da te ne ujamem v past!

Obraz ji je zasijal v zlobni svetlobi. Pogledala me je po strani in rekla: — Česa naj se pazim? Močal sem. Mlako za tem je nadaljevala: — Blagodejni vpliv Johnson's Red Cross lednega obliži je trajen, kar v svoji polni moči prilika naravnost na kožo, na boleči del in koda ga neprestano vasava, dokler ostane obliži na životu. Če imate okorele mišice in sklepe, valed dela, ali ker delu niste vajeni, valed prepaha, revmatizma ali kakšega drugega vroška, grizljavita Johnson's Red Cross ledni obliži na boleče mesto in tudi se boste hitri in čudoviti uspešnosti. Napredaj v vseh lekarnah. — Adv't.

njeno na dlani. Potem ko je zbral svoje misli, je vprašal mehanično: — Imate dokaze o nezvestobi? Decio Faeli je odgovoril z mirnim, pridruženim glasom: — Pozabljate, da sem jaz ubil svojo prvo ženo. Odvetnik je onemel. — Nisem prišel zato, — je nadaljeval Decio, "da vas prosim za zagovorništvu. Ja proces bi bil izgubljen. Jaz sem morilec obeh svojih žen. Nimam ničesar več iskati na tem avtu... Samo to bi želel, da bi Anina mati ne verjela tega, kar verjamejo vsi drugi. Nočem, da me kolne. Zato sem tudi prišel k vam. Recite ji, da se nisem dotaknil niti enega njenih las. To je va resnica.

Jok ga je dušil. Mahoma je vstal in stopil k vratom. Odvetniku se je zdelo, kakor da ju je ločila senca od drugega neka mračna senca, ki se je pojavila od nekod. Hotel ga je poklicati in ga zadržati, ali Decio je bil že na stopnišču, odkoder se je razlegel zamolkel strel.

Telefon Cadillac 2487 Tel. na dom Empire 8778

IVAN A. MAROENIC Attorney at Law (ODVETNIK) Govori slovensko 1129-1131 First Nat'l Bank Bldg. Woodward Avenue and Cadillac Square, DETROIT, MICH.

Nitra pomoč za okorele sklepe in unete mišice. Ne pasite se okoli v agoniji. Če vam bo dal Johnson's Red Cross ledni obliži takošnjo pomoč. Ne ostopajta, ker so vam zdravila in zdravila pomagala. Poskusite Johnson's Red Cross ledni obliži, ki vam da trajne ugodnosti — gortoko, podprete ter neprestano masira unete mišice in okorele sklepe. Blagodejni vpliv Johnson's Red Cross lednega obliži je trajen, kar v svoji polni moči prilika naravnost na kožo, na boleči del in koda ga neprestano vasava, dokler ostane obliži na životu. Če imate okorele mišice in sklepe, valed dela, ali ker delu niste vajeni, valed prepaha, revmatizma ali kakšega drugega vroška, grizljavita Johnson's Red Cross ledni obliži na boleče mesto in tudi se boste hitri in čudoviti uspešnosti. Napredaj v vseh lekarnah. — Adv't.

All ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

NOVOLETNO PRIPOROČILO Zelo čudne nerodnosti so precej velika sknost. Ti vam pokrvarijo pravejši del vašega leta, ako ne držite vaše čreva odprta s pomočjo Trinerjevega grenčega vina. Ta odvajalo tonika predna slab tek do bolj zaprtnic in splošno oslabelosti. Vse vrste stankičev se pošljejo brezplačno od Jos. Triner Co., 1333 E. Ashland Ave., Chicago, Ill., po prejemu 10c za pokritje poštinskih stroškov. — Trinerjev Laxative vam hitro pomaga proti revmatizmu in nevralgiji, Triner's Cough Sedative in Cold Tablets so najboljša zdravila za ušehlad.

Olažja ledvično in mehurno vnetje Vnetje ledvic in mehurca, pekoče in velkratno puščanje vode, bolečina križe in židne občutki, so hitro odpravljivi s Nuga-Tone. Uravnajo in ojačajo vaše organe, daje novo moč in pomagajo telesu k prenovi in tako okrepi letro. Vrednost se je v par dneh občutljiva.

Nuga-Tone vam ojača letro, poveča tek do jeli in pomaga k prenovi. Odpravi srpnje, pline in zaprtost, odpravi glavobol, omotico in daje mirno spanje. Kupite to diano od steklenice Nuga-Tone. Prodaja se v vseh lekarnah in izmenar.

Naročajte avto-avto S. N. P. J. Na željo več družtev je glurad preakrbel avto-avto. To so krasno izdelane okrogloploščate tablice, s znakom S. N. P. J., in namenjene so za avtomobile članov jednote. Na družstva smo rasposiali podrobna pojasnila glede teh znakov, na člana pa apeliramo, da jih pridno naročajo. Vincent Calkar, predsednik SNPJ. Agitirajte za "Prosveto"!

POJABNILO DRUŠTVENIM TAJNIKOM IN POŠILJATELJEM RAENIH NAZVANIL.

Kadar pošljete lista Prosvete hkrati s tablico naznanila in zavale o smrti, tedaj vsakj povejte v pisnu, ali želite imeti plačan oglas ali kot navadno vest. Ako je prišlo do katere navadna vest, se izpusti in naznanila vse ostane mahvale in imena posameznikov, ter se tako naznanilo priobli brezplačno. Kadar pa želite imeti priobli celo vrsto raznih imen in drugih stvari, je to le oglas, za katerega se mora plačati, to velja za člana in za nečlane. Nadalje velja isto tudi za razne prireditve, veselice, shode, itd. Vselej je treba povedati, ali želite imeti plačan oglas ali samo navadno članikarke vest, tudi v takem slučaju se za navadno vest, zaradi stvar bolj na kratko in se pove le v največji del. Če pa naročite, da naj bo plačan oglas, se priobli vse, kar nameravate. Isto tako velja za vsa druga naznanila, če se tega liče, samitvene ponudbe, prodaje, itd. Za vse take stvari se mora vedno povedati, da naj bo to oglas, tolikrat naj se imi priobli, in da bo delež najj plačati. To pojasnila dajemo radu tega, ker je to sklep konvencije, da se potem ravnamo val, družstva, šolaj, naročniki in upravništvo lista. Prosim, da te upoštevate in se po tem ravnamo. — Filip Godina, spravitelj.

Redo Marnik: HČI GROFA BLAGAJA

(Dalje.)

"Tjaka v vetnjak me ponese prav kmalu — za zmeraj," je nadaljevala. "Dehteče veje bodo šumele nad mano — drobni ptiči, gorake saps in valovi šumeče Božene mi bodo peli nagrobniča."

"Kaj govoriš!" je rekel plašno. "Kadar me zavijejo v mrtvaški prt, mi deni skrivoma lesen križek na prsi. Boš, Omar?"

"Bom... ah, ali... zakaj govoriš tako? Ne razburjaj se, draga moja! To ti škoduje."

"O — zdaj je vseeno. Pa saj se ne razburjam. Vidila, kako sem mirna?" Umolknila sta. Fatima je počasi gladila gube na oči.

"Sirotica, zapustim te samega," je rekla tožno in rahlo ji je trepetal glas. "Ko je šliš Omar te besede in videl njene drgetajoče ustne in solzne oči, sta ga obhajala tak strah in taka žalost, kakor še nikdar."

"Zgodi se sveta volja Gospodnja! Omar — kdo va, kdaj bova zopet sama... Morava se posloviti."

"Ihtič je pokleknil na medvedjo kožo in zakril obraz ob Fatiminem zglavju. "Prejubi Omar, zahvaljujem te za tvojo iskreno, vdano ljubezen, za tvojo skrb in nego... Ne žaluj za menoj; tvoje solze bi me skelele v grobu. Tudi po moji smrti ostane moj duh pri tebi... In goreče-bom prošla Boga, da te povede v naročje tvojih dragih. — Omar! Kadar dospeta z Osman pašo na Hrvaško, takrat mi tisočkrat pozdravi mojo domovino... In ko najdaj ljube starše, pozdravi mi jih, Omar — slasti lepo mi pozdravi svojo slovensko mamico... Ako spita te kdaj žalila, odpusti mi, moj ljubljenc —"

"Mene žalila? Ah, vedno si mi bila tako dobra, tako dobra — ne vem, kako bi se zahvalil." Silna, globoka toga mu je preobladala dušo.

Solnce nad gozdnim robom je sijalo s krotko, nebleščajo svetlobo. Zrak je bil soparen, dušeč. Zdelo se je Omarju, da s pojemajočo dnevno lučje ginejo moči tudi Fatimi.

Stokaje se je uprla na levi komelec in se sklonila nad klečečim Omarjem, ga prisrčno poljubila na čelo, ga pokrivila in blagoslovila, kakor blagoslovilja umirajoča mati svoje dete.

Ganjen je razkrilil roke, jo nežno objel in jo poljubljaj na obledela lica. Cutil je, da njena polt prav tako mrzla kakor zlata ovratnica in zapetnica. Ni se upal pogledati v obraz; bal se je zreti v njene trepeče oči.

Trudno ji je klonila glava. Popravil je zglavje, ki se mu je zdelo prenizko. Nekaj časa je bilo vse tiho... "Omar!" je kliknila nenadoma bolnica. Siroma odprte oči so ji srmele v daljavo, kakor v nadzemljake kraje.

"Kaj ti je, draga moja?" je vprašal osupel. "Kakšna množica!" Omar jo je gledal ves začuden.

"Ah, našel si jih! Kolika radost! Divno. Glej, tvoja mati se joka od veselja!" V obeh so se ji usilgale luči kakor iskre. Nikdar še ni videl Omar pri njej takih pogledov.

"Ah — gorska vila! Kako je lepa! Gorska vila, rojena na neznani gori, v neznani hosti, od rose na neznanem drevesu. Okoli prebelih udov ji vzhirajo spletenji zlati lasje, na glavi se ji blika biserni venec. Za njo so pripule sestve, vse enako lepe in lahne. Čuj! — Kako mило poje! Kolo igrajo, vlinako kolo... Ne moti jih, da ti ne omrače uma... Ah, glej — pregnala jih je vila. Otročnica. Strašna je. Po dvoje zenic ima v obeh in njeni lasje se vijejo kakor kača. Njen pogled privaja smrt."

Vidila, odstrigla si je šop las in ga skrila pod prag. Vzemi ga, zapali ga, hitro, da ne stopi kdo čezenj in da ne bo nesreče!"

Sepetala je tako tiho, da jo je komaj razumel. Izenada se je dvignila in sedla. Izmed gostih črnih las je seval beli vrat in bela rama. "Omar!" je kliknila bojaše. "Ne vidiš? Ne vidiš?"

"Kaj je?" je vprašal plašno in se oziral po sobi. "Črna kača!" je šepetala Fatima in dvignila roko kakor vhras. Ustni sta se ji povešili od gnusa in bojazni.

"Kakšna kača?" "Črna kača, tam, pri vratih!" Omar je skočil pokoncu. Strah mu je gomesel po mozgu. Ob vratih, okičenih z ozlačenimi rezbarji, se je mlačni sapi majala gubata svilena zavesa.

"Omar, varuj se črnega gada! Beži, beži! Gad se vije proti tebi — Bog ti pomaga!" "Pomiri se, ljuba moja! Zavesna vrv se premika v preprihu!"

Mrmrala je nerazločne besede, ki jih je prekinil mučen kašelj. Omar ji je otrli potno čelo. Potagnila je z roko preko čela in vprašala: "Kje sem?"

"Pri svojem Omarju." "Ti si tukaj, Omar; le ostani pri menil! Trudna sem, tako trudna. Spala bom."

Težka veča so ji zakrila kalne oči; dihala je komet mirno. Omar je sedel na minder in tožno gledal spavajočo bolnico.

Kmalu pa so se tiho odprla vrata. Prišli sta Esma hanuma, prva žena Osman paše, in njena večja hčerka Arifa.

Osman paša je lani prodal večino svojih robov in robinj trgovcem s suknji, najlepše deklice in dečke pa je poklonil sultanu in se isonova prikupil mogotcu v Stambulu. Od veselja se je zopet sprizjasil z Esmo in vzel njo in obe hčerki s sabo v Vranduk. Stanovale so v sobah zraven Fatimih. Vobče Osmanu ni bilo kdovekaj do harema; kakor sultan Mehmed el Fatih, oca osvajanja, tako tudi vrandučki paša ni bil presličen obožavatelj krasnega spola.

Omar je dejal kazalec na ustna in pokazal na spečo Fatimo. Prihajali sta po prestih bliže.

"Kako je reviči?" je vprašala Esma tiho. "Ah, slabo..."

Esma hanuma je počenila na minder in sočutno motrila bolnico. Akotudi ji ni bila neprijetna misel, da bo v kratkem — vsaj za nekaj časa — kraljevala sama v paševem srcu, se ji je vendar v dno duše smilila rani smrti zapisana mlada Fatima.

Belopoltni Esni je bilo nekaj nad trideset let, videla se je pa starejša. Njena srednjevelika postava je bila malo prebujna. Iz zanimivega obraza so živo žarele naglogledne strastne oči med sanjarkimi trepalnicami. Pod elegantno upogojnim orljam nosom so ponizno poganjale male brčice, ki ji pa meda niso nikdar delale posebne veselja. V ne preskrbnopočesanih krasnih lasih so goreli pisani dragulji zlatega diadema. Ohlapna šoltobarsunasta obleka, je sicer preveč zakrivala njene ude, vendar pa je bilo spoznati lepo somerje Esmih oblik, kadar se je gibala. Fini nohti so ji bili rdeče obarvani s heno. Gole nage noge so ji ticala v rdečesumjatih papučah.

Stirinajstletna Arifa je sedla teano k Omarju in naononila ljubko glavico ob njegovo ramo. Njen simpatični obrazek je bil malec ogorel, ker je tekala še bres jasmaka po pestrem svetu Allahovem. Pod jako gostimi črnimi obrvmi so sanjale milotne otroške oči v poluzavedeni ljubezni do "polubrata" Omarja. Okoli drobnega vstju so ji ob vsakem gibucvenketali veliki cekini, nabrani v tri nize. Obličena in obuta je bila kakor Esna; in navzle nežni mladosti je bila še protovorjena z zlatnino, z dragulji in biseri v nečelku in uhanih, v zapetnicah in veliki mandolasti pasni saponi.

(Dalje naslednja.)

— Ubijem te! Ubijem te, kakor sem ubil ono drugo! Res je, ubil sem jo, ubil sem jo!"

Moja žena se je najelila in je srčela vame liki strupena kača. Stopila je pred me, približala svoj obraz k mojemu in se zagledala v moje oči s svojimi razrogačenimi očmi.

Groza me je prevzela. Pograbil sem revolver, nameril ga na njo in sprožil.

Decio Faeli je končal. Odvetnik ga je poslušal z glavno naslo-

KNJŽEVNA MATICA S. N. P. J. ima v zalogi sledeče knjige: AMERIŠKI SLOVENCİ—izvrstna krasna knjiga, obseguje 628 strani, trdo vezana, vredna svoja cena, stane 25.00. Slovensko-Angliška Slovnica—samo poučna in lahka razumljiva knjiga za učenje angleščine, s dodatkom mnogih koristnih informacij, stane samo 22.00. Zakon Blagovestje—tolmači naravne zakonje in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo znakov za telesno in duševno dobro 21.50. Peter Mahavestare—V Kobaridu—sanjativa povest iz življenja ameriških franciskanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopojenja s mlinskimi 21.50. Zajedaki—resnična povest in prava ilustracija doslej skrivnega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki 21.75. Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molak 21.00. Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 228 strani mehko vezana, stane samo 20.00. "Erbenica"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo 22.00. "Informator"—knjižica s vseni potrebnimi podatki o S. N. P. J.—samo priporočljiva za člana—stane samo 20.00. Pišite poje na: KNJŽEVNA MATICA S. N. P. J. 2657 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Tiskarna S. N. P. J. SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih! VODSTVO TISKARNE APELIRA NA CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. PRINTERY 2657-59 So. Lawdale Avenue CHICAGO, ILL. TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA